

Skiljedom om Leverantörsgarantiundantaget

Presentation av: Anders Hjelm

2017-10-12

Folksam

Det här är Folksamgruppen

Övergripande mål: Branschens mest nöjda kunder

- 2 koncerner, 10 försäkringsbolag
- 47,9 miljarder kronor i premievolyum 2016
- 400 miljarder kronor i förvaltad kapital 2016
- 4 miljoner kunder
- 3 900 medarbetare

Folksam är ömsesidigt.
Det betyder att vi ägs
av våra kunder.

”Våra kunder ska
känna sig trygga
i en hållbar värld”.

2

Folksam

STOCKHOLMS HANDELSKAMMARES
SKILJEDOMSINSTITUT

SKILJEDOM
Stockholm den 13 februari 2017

i skiljeförfarande enligt Stockholms Handelskammarens Skiljedomsinstituts regler
(mål V 2016/043)

3 **Folksam**

Bakgrunden

If var ansvarsförsäkringsgivare åt ett kraftbolag som levererat elektricitet till en familj. Familjen drabbades under hösten 2014 av ett elavbrott.

Elavbrottet ledde till att mat i familjens frys skadades.

Familjen hade hemförsäkring genom Folksam. Försäkringen omfattade i och för sig en skada som den aktuella.

Familjen begärde ersättning om ca 20 000 kronor av Folksam, men Folksam meddelade avslag mot bakgrund av att hemförsäkringsvillkoret angav följande undantag:

4 **Folksam**

Det s.k. Leverantörsgarantiundantaget**Lag, garanti, annan försäkring**

C69. Försäkringen gäller inte för skada som leverantör eller annan ansvarar för enligt lag, garanti eller liknande åtagande. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att den som gjort åtagandet inte kan fullgöra detta.

5

Folksam

Folksam hänvisade familjen till att begära skadestånd av Kraftbolaget som elleverantör enligt det s.k. kontrollansvaret i ellagen.

Med anledning av familjens krav utgav If, i egenskap av ansvarsförsäkringsgivare åt kraftbolaget, efter avdrag om självisk, ca 10 000 kr.

If vände sig sedan till Folksam och återkrävde beloppet enligt RÖ.

Den 17 mars 2016 påkallades skiljeförfarande av If mot Folksam.

6

Folksam

Parter och skiljenämnd

Kärande: If Skadeförsäkring AB
Ombud: Försäkringsjurist Mika Tuomisto

Svarande: Folksam ömsesidig sakförsäkring
Ombud: Försäkringsjurist Eva Berndtsson
Försäkringsjurist Elisabet Friman Lilliehorn

Skiljenämnd: Justitierådet Lars Edlund, ordförande
Justitierådet Svante O. Johansson
Professor Christina Ramberg

7

Folksam

If yrkande och grunder

If yrkade ersättning om ca 10 000 kr av Folksam.

Grunder:

1. If har återkravs rätt mot Folksam enligt RÖ
2. Leverantörsgarantiundantaget är oskäligt och ska lämnas utan avseende eller jämkas
3. Leverantörsgarantiundantaget är utan verkan mellan Folksam och If eftersom Folksam systematiskt kringgår RÖ
4. Leverantörsgarantiundantaget kan inte åberopas av Folksam på grund av informationsbrist i förhållande till försäkringstagarna

8

Folksam

Folksam yrkande och grunder

Folksam bestred yrkandet.

Grunder:

1. If har inte en återkravs rätt mot Folksam enligt RÖ: Kravet undantas enligt C69 mot bakgrund av dess lydelse
2. Leverantörsgarantiundantaget är inte oskäligt:
 - Varken undantaget i sig, eller dess tillämpning, är oskälig
 - If kan inte åberopa andra grunder än som familjen framfört till Folksam. If har ingen självständig rätt. If saknar rätt att med stöd av RÖ punkten 4 hävda att C69 är oskälig i förhållande till Folksam
 - Undantaget är inte begränsat till felet utan omfattar även följdskador.

9

Folksam

Folksam yrkande och grunder

3. Folksam tillämpar inte leverantörsgarantiundantaget i syfte att kringgå RÖ. Folksam tillämpar C69 där lagstiftaren särskilt placerat ett kontrollansvar, strikt ansvar eller särskilt ansvar på näringsidkaren eller då näringsidkaren har gjort ett särskilt garantiåtagande.

Folksam tillämpar leverantörsgarantiundantaget i följande situationer:

1. Skador vid strömavbrott som omfattas av elleverantörs kontrollansvar
2. Vid skada på eller förlust av egendom som täcks av Montrealkonventionen
3. Vid skada på hushållsmaskiner eller installationer som täcks av ett garantiåtagande
4. Då konsumenten kan hävda och få gehör av näringsidkare för sin rätt enligt konsumentköplagen eller konsumenttjänstlagen

10

Folksam

Folksam yrkande och grunder

4. Det föreligger inte någon informationsbrist i förhållande till försäkringstagarna: Leverantörsgarantiundantaget utgöra ingen oväntad och väsentlig begränsning av försäkringsskyddet.

11

Folksam

Skiljenämndens domskäl samt avgörande**Regressöverenskommelsen**

Regressrätt enligt RÖ punkten 2 föreligger endast om utbetald skadeersättning för en och samma skada överstiger ett PBB.

Återkravsrätten innebär enligt RÖ punkten 4 att ett ansvarsförsäkringsbolag som betalat skadeersättning har rätt att återfå denna ersättning från egendomsförsäkringsbolag.

Återkravsrätten förutsätter;

1. att skadeersättningen kan utfås enligt egendomsförsäkringen, och
2. att ersättningen understiger ett PBB.

Syftet med regleringen är att kanalisera skador avseende mindre belopp till den skadelidandes egendomsförsäkring

12

Folksam

Skiljenämndens avgörande samt domskäl

Ifs rättigheter mot Folksam enligt RÖ

Folksam menade att If inte kunde stödja sin återkravs rätt enligt RÖ på andra grunder än familjen åberopat mot Folksam, varvid If inte kunde åberopa att leverantörsgarantiundantaget var oskäligt eller att den inte var verksam med hänsyn till brister i förköps- och efterköpsinformation.

Skiljenämnden dock att If enligt RÖ fick åberopa alla de omständigheter som Folksams försäkringstagare skulle kunna ha åberopa till stöd för ett krav på ersättning ut egendomsförsäkringen, eftersom det vid återkravet blir frågan om en hypotetisk prövning av försäkringstagarens rättigheter.

Slutsatsen blev således att If enligt RÖ fick åberopa alla de omständigheter som Folksams försäkringstagare skulle ha åberopat till stöd för ett krav på ersättning ur försäkringen.

Allmänt om leverantörsgarantiundantagets ursprung och utveckling

Viktigt: Skiljenämnden ansåg att det inte förelåg någon branschpraxis avseende leverantörsgarantiundantagets tillämnning och innebörd.

Ordalydelsen i Folksams leverantörsgarantiundantag (C69)

Omfattningsbestämmelsen reduceras genom den abstrakt formulerade undantagsbestämmelsen i C69, som återfinns långt bak i villkoret.

”Det kan diskuteras om försäkringsvillkorens utformning som helhet ger en rättvisande bild av försäkringens omfattning vid strömavbrott”

Vissa oklarheter i leverantörsgarantiundantaget

Såväl Folksam som andra egendomsförsäkringsgivare har följande lydelse av leverantörsgarantiundantaget: "skada som leverantör eller annan ansvarar för enligt lag, garanti eller liknande åtagande".

"Lag"

- Undantaget omfattar konsumentskyddet; konsumenttjänstlagen, konsumentköplagen: Enligt konsumenttjänstlagen och konsumentköplagen har en säljare av vara eller tjänst ett skadeståndsansvar som går utöver fel på själva varan eller tjänsten: Indirekta skador eller följdskador
- "Av leverantörsgarantiundantagets ordalydelse följer att Folksam inte betalar försäkringsersättning för sådana följdskador som omfattas av leverantörens lagstadgade ansvar."

"Annan"

Undantaget träffar också de fall där annan än avtalspart är skadeståndsansvarig enligt t.ex. skadeståndslagen. Alla former av utomkontraktuellt skadeståndsansvar undantas.

"Folksam har gjort gällande att leverantörsgarantiundantaget inte tillämpas på det sättet och att bolaget aldrig åberopar leverantörsgarantiundantaget vid rent vårdslöshetsansvar. Vad Folksam uppgett som sin tillämpning får förstås som att Folksam anser att ordalydelsen inte fullt ut speglar försäkringsavtalets innehåll".

Skiljenämndens slutsats om innebörden av Folsams försäkringsvillkor

Skiljenämnden ansåg Folsams leverantörsgarantiundantag ger bolaget rätt att vägra betala ersättning för förstörda livsmedel, även vid återkrav.

Andrahandsgrunden

Leverantörsgarantiundantaget är oskäligt och ska lämnas utan avseende eller jämkas

17

Folksam

Folksams tillämpning av försäkringsavtalet i fyra typfall

Folksam tillämpar leverantörsgarantiundantaget i följande situationer:

1. Skador vid strömavbrott som omfattas av elleverantörs kontrollansvar
2. Vid skada på eller förlust av egendom som täcks av Montrealkonventionen
3. Vid skada på hushållsmaskiner eller installationer som täcks av ett garantiåtagande
4. Då konsumenten kan hävda och få gehör av näringsidkare för sin rätt enligt konsumentköplagen eller konsumenttjänstlagen

Andra fall då?

- Strikt ansvar i vissa fall för huvudmannen enligt vattentjänstlagen?
- Produktansvarslagen?

”Det är tydligt att Folksams urval av de fyra typfallen inte har stöd i försäkringsvillkoren”.

18

Folksam

Folksams principer för skadereglering

If: Folksam tillämpar leverantörsgarantiundantaget även i andra skador än de fyra typfallen.

Skiljenämnden: Folksam har inte sällan en generösare tillämpning i praktiken än vad som framgår av den skriftliga skaderegleringsinstruktionen. Men det finns tydliga indikationer på att även andra fall, än "de fyra", avvisas.

Skiljenämndens bedömning i frågan om skäligheten av leverantörsgarantiundantaget

Skiljenämnden drar slutsatsen att Folksams tillämpning av leverantörsgarantiundantaget är inkonsekvent och i hög grad beroende av vilken skadereglerare som handlägger fallet. Denna tillämpning är inte förenlig med vad som följer av lag och god försäkringsstandard.

Vid en samlad skälighetsbedömning av leverantörsgarantiundantaget, särskilt i betraktande av den inkonsekventa tillämpningen av undantaget, konstaterar skiljenämnden att Folksams tillämpning vid skadereglering innebär att Folksam i praktiken anser sig ha en fri prövningsrätt vid sin skadereglering. Konsekvensen av detta är att en försäkringstagares möjligheter till ersättning framstår som svårförutsebara och i många fall närmast slumpartade. Detta liknar i hög grad situationen där en näringsidkare genom avtal mot en konsument tillförsäkrat sig ensamrätt vid tillämpning och tolkning.

C69 ska således lämnas utan avseende vid bedömningen av om familjen hade kunnat utfå ersättning enligt hemförsäkringen: If hade rätt att återfå yrkat belopp.

Övriga grunder – Prövades inte

3. Leverantörsgarantiundantaget är utan verkan mellan Folksam och If eftersom Folksam systematiskt kringgår RÖ
4. Leverantörsgarantiundantaget kan inte åberopas av Folksam på grund av informationsbrist i förhållande till försäkringstagarna

21

Folksam

Reflektion

- Varför påkallades skiljet?
- Pyrrhusseger?
- Sättet att skriva villkor:
 - Tydliga omfattningsbestämmelser, med breda undantag, är det lämpligt?
 - Och att bolagen reglerar den faktiska tillämpningen i interna instruktioner?
- Vad gör Folksam nu då?

22

Folksam